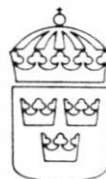

Motion till riksdagen

1988/89:Ju511

av Stig Gustafsson m.fl. (s)
Medborgarvittnen vid häkten

Mot.
1988/89
Ju511-515

Det är på olika sätt omvittnat att vistelse på häkte innebär en särskilt svår situation för den intagne. Inte minst har den aktuella diskussionen om situationen på Kronobergshäktet i Stockholm visat på allvarliga brister när det gäller behandlingen av vissa intagna. Den fysiska och psykiska isoleringen påverkar starkt den som är häktad. Senare tids forskning har visat att effekterna av en häktesvistelse innefattar psykosomatiska problem, koncentrationssvårigheter och personlighetsmässiga förändringar. Allt detta visar att det är av stor vikt att utomstående får insyn i denna för allmänheten så slutna miljö.

De allmänna häktena är samtidigt arbetsplatser för många anställda i kriminalvården. Dessa är ofta utsatta för kritik i massmedia, en kritik som många gånger är svår att bemöta offentligt. Ett system med lekmän som tjänstgör på häktena ger även möjlighet för personalen att diskutera frågor som rör de anställda.

Kronobergshäktet – Allmänna häktet i Stockholm – som öppnades den 31 maj 1975, är kriminalvårdens största linjemyndighet. Detta innebär naturligtvis i sig en speciell situation för denna institution och dess anställda. Häktet har drygt 300 platser och ca 400 anställda inklusive vikarier. Omkring 15 000–17 000 personer tas in på häktet årligen, vilket innebär drygt 40 personer i genomsnitt per dygn.

Varje år görs ett antal anmälningar mot personal på häktet om misshandel eller liknande till häktesledningen, polisen eller JO. Det är i huvudsak på intagningsavdelningen där avvisitering sker och på anhållningsavdelningen som anmälan från intagna om övergrepp görs. Dessa anmälningar leder sällan till åtal.

I 24 kap. 2 § brottsbalken finns bestämmelser om befogenhet för kriminalvårdens tjänstemän att i vissa situationer bruka ett med "hänsyn till omständigheterna försvarligt våld" för att genomföra sina tjänsteuppgifter. Att personalen på ett häkte i vissa situationer måste använda sig av visst tvång för att utföra sina åligganden får anses vara ofrånkomligt. Dock får våld tillgripas endast när tjänstgöringsuppgiften ej kan lösas på annat sätt. Det är t.ex. av största vikt att avvisitering sker på sådant sätt att de intagna skyddas mot otillåten våldsanvändning och personalen mot obefogade anklagelser.

Ett system med utomstående, särskilt utvalda medborgarvittnen, som skall vara närvarande vid intagningen av gripna och andra personer som av någon anledning tas in på häktet, skulle med all säkerhet ha en lugnande inverkan på såväl intagna som personal. Dessa medborgarvittnen bör även ha insyn på

övriga avdelningar inom häktet. En sådan ordning torde t.ex. medföra att avvisitering kan ske med mindre användning av våld, än vad som för närvarande är fallet. Närvaron av medborgarvittnen bör även vara ägnat att förhindra övergrepp mot intagna i allmänhet. Erfarenheten med medborgarvittnen hos polisen torde styrka dessa antaganden.

Ett system med medborgarvittnen bör därför införas vid samtliga större häkten i landet och en försöksverksamhet bör snarast påbörjas vid Kronobergshäktet i Stockholm.

Mot. 1988/89
Ju511

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om införande av medborgarvittnen vid häkten och en försöksverksamhet vid Kronobergshäktet i Stockholm.

Stockholm den 24 januari 1989

Stig Gustafsson (s)

Oskar Lindkvist (s)

Erkki Tammenoksa (s)

Hans Göran Franck (s)